

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Педагогически факултет

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Велимир Велев

Ръководител на Катедра «Драматичен театър»

Факултет «Сценични изкуства», НАТФИЗ

за присъждане на научна степен

„Доктор на науките“

Област на висше образование: 8. *Изкуство;*

Професионално направление: 8.3. *Музикално и танцово изкуство;*

Научна специалност: *Музикознание и музикално изкуство;*

на

доц. д-р Петър Одажиев

ПУ „Паисий Хилендарски“ - Пловдив

Автор

на дисертационен труд:

***„Водещи постановъчни принципи и подходи в публикации на
български оперни режисьори“***

София

2025

Със заповед № РД-22_1186 от 20.05.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема *„Водещи постановъчни принципи и подходи в публикации на български оперни режисьори“*, за придобиване на научната степен „доктор на науките“, на ПУ в област на висше образование 8. Изкуство, професионално направление, 8.3. Музикално и танцово изкуство (научна специалност: Музикознание и музикално изкуство). Автор на дисертационния труд е доц. д-р Петър Запрянов Одажиев, Катедра «Педагогика» към Педагогически факултет на ПУ «Паисий Хилендарски».

Представеният от доц. д-р Петър Одажиев комплект материали на хартиен носител **е в съответствие с Чл.45 (4)** от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- копие от диплома за образователната и научна степен „доктор“;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с откриване на процедурата и с предварителното обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат (на български и английски език);
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на минималните национални изисквания;

Кандидатът е представил Хабилизационен труд и допълнително към него: монография (1 бр.) и публикации (7 бр., 6 на английски и 1 на български език).

Академичното оценяване/рецензиране на труда, изисква той да бъде разгледан в контекста на професионалния опит на неговия автор, който е и един от критериите за степента на лично участие на автора в изследването и реализацията на научните му приноси.

Професионалната биографична справка на кандидата Петър Одажиев е повече от впечатляваща. За отбелязване е мащаба на професионалния му път, който интегрира богат опит в сферата на музикалните, сценичните и екранните изкуства. В своя квалификационен актив, кандидатът има половин дузина висши образователни степени: две бакалавърски, три магистратури и две докторантури. Придобитите му квалификации са: Оперен певец,

Музикално-сценичен режисьор, Филмов и телевизионен режисьор. „Доктор“ по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“ (режисура и работа с певеца-актьор) и „доктор“ по научна специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“. Учил в Национална музикална академия „Панчо Владигеров“ и Национална академия за театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов“. В State University of New York завършва магистърска степен по Мениджмънт, Авторско право, Културни политики, Управление на проекти, Управление в публичния сектор, Маркетинг, Арт Мениджмънт. Това солидно образование дава резултат в няколко направления: 1) Научно: Автор е на 5 монографии, 21 студии и статии в областта на оперното изкуство, мюзикъла, музикалния театър, третиращи фундаментални и взаимопроникващи се проблеми на музикалната/оперната драматургия, оперната режисура, музикалните и сценични изпълнителски изкуства (опера, музикален театър, мюзикъл, драматичен театър, работа пред камера на сцената, киноактьорство), както и трансформацията на сценично/музикално/оперно произведение в екранно/визуално; 2) в Творческо направление: автор на десетки творчески реализации в областта на сценичните и екранните изкуства – мюзикъли, филми и кратки музикални, и екранни форми; 3) в Педагогическо направление: Работи в New York Academy of Visual and Performing Arts, като инструктор по „Актьорско майсторство пред камера“ и „Психофизически тренинг“. Хоноруван преподавател към АМТИИ Пловдив по „актьорско майсторство“, „сценична реч“ и „пластика“. Главен асистент/научен сътрудник в „Институт за изследване на изкуствата“ БАН. Доцент в ПУ Пловдив по „актьорство за драматичен театър“, „актьорство за музикален театър“, „актьорство пред камера“, „музикално изкуство“, „психофизически тренинг“. Водещ на десетки работни ателиета у нас и в чужбина; 4) в Продуцентско и предприемаческо направление: Директор/СЕО на Продуцентска къща „Софийски музикален театър“ ЕООД, Мениджър проекти на „Държавен музикален и балетен център“, Управител на Odavision LLC, New York, Директор на Продуцентска къща „Одавижън“ ЕООД. С изключително богат опит в ръководене на дейности в областта на художествено-творческата и образователната сфера, също ръководни дейности в подготовка и реализация на проекти, в областта на театралните и екранни жанрове, както и дейности, свързани с подготовка и реализация на образователни проекти, семинари, уъркшопи.

Носител на множество национални и международни награди.

Настоящият хабилитационен труд е логично следствие от целия професионален път на кандидата. **Актуалността на тематиката е безспорна:** Представеният от Петър Одажиев труд се появява на фона на една трайна липса на целенасочени и систематични теоретични

изследвания у нас, свързани с режисьорската практика и проблематика в оперното изкуство. Тема, отдавна силно актуална в развитието на световния оперен театър, поради появата на режисьора, като доминантна творческа фигура в оперния постановъчен процес. Липсва цялостна „оперно-режисьорска“ методология, която да обобщава водещите постановъчни интерпретативни принципи и подходи, прилагани в историята на оперното изкуство у нас, включваща режисьорския приложен инструментариум в оперния постановъчен процес.

Едновременно с това, ценното теоретичното наследство на значими ключови фигури в оперната режисура (което само по себе си, представлява повече субективно споделяне на собствен опит, отколкото търсене на цялостна режисьорска методология), е все още слабо изследвано. В настоящия труд, за пръв път това теоретично наследство от началото на XX-ти век до сега, се подлага на сравнителен анализ и обобщения, от които авторът синтезира изводи за цялостна режисьорска методология, на базата на интерпретативните постановъчни подходи на различните режисьори, включваща режисьорския инструментариум, с неговите естетически и художествени принципи при използване на музикално-сценичните средства в оперния постановъчен процес. До такъв синтез Одажиев достига единствено **на базата на дълбоко разбиране на проблематиката на оперната постановъчна работа**, която той изследва от десетилетия. Това му позволява да **оперира творчески с обширния материал от документални източници** на споменатите творци в един широк времеви диапазон. И проследявайки еволюцията в индивидуалната им режисьорска работа, да изведе основните им характеристики, синтезирайки ги на финала в цялостна концепция за оценка на режисьорска методология на оперния постановъчен процес. Това високо и рядко срещано ниво на професионализъм и познаване на изследваната област идва и от трайните му практико-теоретични интереси, като изявен професионалист (творец, педагог и теоретик) в областта, което а priori е гарант за компетентност, както по отношение на състоянието на съществуващото научно наследство, в частност на селектирания теоретичен материал, така и по отношение на изследователския му потенциал.

В горния ред на мисли, **Научноизследователските методи**, посочени от кандидата в *Изследователска методика*, **са поредица от точно подбрани аналитични подходи, съобразени с поставените цели и произхождащите от тях задачи.** Но в настоящото изследване, си позволявам да видя прилагане на по-широк диапазон от изследователски методи, които авторът не е упоменал, въпреки че ги използва превъзходно: в **Метода на историческия анализ** (напълно необходим, с оглед на потребността от анализ и систематизация на оригинални публикации от началото на XX век до сега), автора включва **метод на_периодизацията, историко-генетичен метод, историко-сравнителен метод,**

както и **историко-систематичен**, които, с изключение на историко-генетичния метод, авторът не е посочил, но успешно прилага. Също, **Методът на сравнителният и системният анализ**, необходими за съпоставката на различните гледни точки към проблематиката при различните представители оперната режисура през изследвания период, както и за тяхната систематизация. Авторът отбелязва ползването на **текстоцентричен анализ**, подходящ за архивни текстове, но в определени аспекти, той прибегва и към своеобразен **антропоцентричен** такъв, особено в първа глава, където биографиите и текстовото наследство на тримата първопроходци не могат да бъдат анализирани извън контекста на техните личностни характеристики и вътрешните им нравствени, включително и емоционални подбуди. В методиката на изследването присъстват елементи и на **функционален анализ**, свързан с така посочените от автора „музикални, театрални и културологични концепции“, което му позволява да стигне до техния **интердисциплинарен синтез**.

Изследването е с общ обем от 497 страници, разделено както следва: 279 текстови страници и 218 страници снимков материал. Включва: Заглавна страница по стандарт на ПУ; Съдържание; Въведение; Три глави (с прилежащи и съответни на тях изводи и заключения), Изводи и заключения (генерални), Текстови приложения с една таблица и една графична схема, Визуални материали (сканирани копия на оригинални документи, публикации, архивни източници, снимки) и Библиография от 83 текстови източника на български език. Трудът е коректно форматиран по установения академичен стандарт (изключение прави липсата на автоматично генерирано съдържание).

В стилово отношение, дисертацията се характеризира със *строг научен стил и яснота*, без претенциозна наукообразност. Към това може да се добави съчетаването на *научна лаконичност и смислова наситеност с лекота и увлекателност на изказа*.

УВОД

С удивителен перфекционизъм са представени елементите на изследването, структурирани, повече от детайлно, в десет параграфа: **Актуалност на темата; Степен на литературна проученост; Проблемна аргументация; Обект на изследване; Предмет на изследване; Цели на изследването; Изследователска хипотеза; Задачи на научната разработка; Методика на изследването; Структура на изследването**.

С аналитичен изследователски размах е разгърната аргументацията на тематичната актуалност и проблематика, представена в първите три от тях: *Актуалност на темата; Степен на литературна проученост; Проблемна аргументация*; (Виж: стр. 4 на настоящия

текст). Целите, задачите и хипотезата на изследването са мощна заявка за висока приносна стойност на предстоящото изследване. Методиката на изследване, прецизно съобразена с поставените цели и задачи, дава сигурност и убеденост в несъмнения успех на крайния научен резултат. (Виж: стр. 4-5 на настоящата рецензия).

Глава ПЪРВА. Професионализация на оперната режисура в България. До-режисьорски период.

Текстът ни въвежда в зараждането на българското оперно изкуство, в контекста на културната еманципация на България след Освобождението, като се фокусира върху трите ключови фигури в появата на национално оперно изкуство, периодизирайки ги като представители на трите начални етапа в развитието на операта у нас: Драгомир Казаков, Константин Михайлов– Стоян и Петър Райчев.

Главата, макар и предимно биографична поради естеството на писмените източници, е изключително ценна и уникална по рода си. От една страна, техният анализ е основополагащ етап за финалните изводи, като очертава картина на една проблематика, свързана със съществуването на оперното изкуство у нас, която се оказва класическа, валидна и за настоящия исторически момент. От друга страна тя дава дълбока професионална информация за едни значими личности, полезна за подрастващите учащи и млади професионалисти в тази област, като въвлича четящия в личностния път на първопроходците – път на посвещаване, отдаденост и мисия – и въздейства изключително личностно-изграждащо, мотивиращо и вдъхновяващо.

В последната част, свързана с Петър Райчев, се появяват неговите критически мисли свързани с постановъчната и режисьорската работа в оперния спектакъл. Повдигайки завесата на времето, те предизвикват огромен интерес към проблематика, валидна и днес, откривайки че: 1) Компетенциите и художествено-естетическите критерии на Петър Райчев са напълно съвременни, въпреки че са с почти с век в миналото; 2) гледната му точка относно понятията „режисьор“, в съпоставка с „постановчик“, както и мнението му за определена категория европейски режисьори, почитатели на зрелищния формализъм в оперното изкуство, също звучат актуално.

Изводите и заключенията в главата, богати и съдържателни, показват изследователските умения на кандидата, като се вземе предвид, че са оценка на предимно биографичен и в по-малка степен, чисто критически текст.

Глава ВТОРА. Музикално-театрална естетика и методология в творчеството на български оперни режисьори. Ранен период.

На този етап от изследването, за да анализира така периодизирания „ранен“ стадий в развитието на българската оперна режисьорска школа, характерен с (1) легитимацията на оперното изкуство в България, чрез революционната институционална промяна, довела до появата на държавната Народна опера и (2) специално с появата на първите школувани режисьори, проводници на новаторски постановъчни концепции, Одажиев избира една група от представители, като **Христо Попов, Илия Арнаудов, Хрисан Цанков и Драган Кърджиев, Евгений Немиров**, оформили „уникалния модел на сценично мислене и интерпретация“ в оперната режисура в този период. Поради постепенното засилване на критическия характер на наличните източници, кандидатът навлиза все по-надълбоко в режисьорската постановъчна проблематика. От един стегнат и лаконичен стил, с който Одажиев проследява биографичните траектори на Попов, Арнаудов и Цанков (брилянтно изваждайки основните им характеристики, определящи ги като режисьори, формирали пътя на българската режисура в този период), при Кърджиев и Немиров, анализът придобива мащабен критически обем. **Като допълнителен изследователски принос на кандидата може да се отбележи, че успява да контекстуализира опитът на всеки един, в рамките на общите художествени и културни промени**, като по този начин, за пръв път вписва тази поредица фигури в един ансамбъл от титани, възплаващ смесица от национална художествена идентичност и модерни европейски и руски естетически влияния, оказал значително влияние върху еволюцията на операта в България: **Христо Попов**, първият квалифициран режисьор в българското оперно изкуство, ученик на Станиславски и Немирович-Данченко, с поглед и върху френското драматическо мислене на Масе, осъществяващ мост между класическия репертоар и вкусовете на българската публика; **Илия Арнаудов**, първият специализиран оперен режисьор, свързан с модернизма (експресионизма), стратег в развитието на национална идентификация на българското оперно изкуство; **Хрисан Цанков**, театрален режисьор, Експериментатор, един от пионерите на модернизма в театъра (и операта) у нас, ученик на Макс Райнхард и последовател на Брехт, търсещ нетрадиционен репертоар на българската сцена; **Драган Кърджиев**, европеизиращ българската опера, „донасяйки“ режисьорската епоха в родното оперното изкуство; **Евгений Немиров**, драматичен режисьор, художник/скулптор, концептуалист в естетиката на експресивно-условния театър, с мисъл за българския оперен репертоар. **Разглежайки индивидуалните им достойнства, но като част от по-широката рамка на българското културно развитие, особено във време на значителна политическа и**

социална трансформация, кандидатът синтезира дълбочинни изводи и заключения, които представляват есенциален градивен материал за поетапната реализация на поставените цели и финалното доказателство на хипотезата.

Глава ТРЕТА. Съвременни парадигми и водещи постановъчни принципи в интерпретацията на репертоарната оперна класика. Зрял период.

Тази глава, съвсем закономерно се явява кулминацията в изследователската периодизация на кандидата. Периодът, поставен в аналитичния фокус, е от самият край на 80-те (1989), свързан с началото на „демократичните промени“, до настоящия момент. С изключителен лаконизъм и хирургична точност, Одажиев дефинира в причинно-следствени връзки, ключовите „горещи“ точки в оперно-режисьорската проблематика от този период: „Падането“ на тоталитарните творчески ограничения → начало на стихийни „модернистични експерименти“ и „трескаво заимстване“ от постмодернистичната европейска сцена → пренебрегване на оперно-драматургичните принципи, конфликт м/у драматична и музикална логика → акцент в/у драматичното → загуба на стилистична музикална поетика, „еднообразие“, „банализиране на сценичния резултат и поява на постановъчни клишета“.

В теоретичен аспект, кандидатът се впуска в изследване на една точно селектирана представителна извадка от значими творчески имена, като **Петър Щърбанов, Михаил Хаджимишев, Стефан Трифонов, Емил Бошнаков, Светозар Донеv, Павел Герджиков, Румен Нейков, Пламен Карталов, Ваня Бъчварова**. Впечатляваща е общата информация, свързана с тях, която е обработена и анализирана. Респектираща е синтезата – резултатът от анализа, който ни дава изведени персоналните приноси на всеки един от тях. А те от своя страна, заедно с три-компонентното обобщение от Трета глава (засягащо появата на „собствено лице“ на режисьорската естетика, „академизирането“ на оперната режисура и общата тенденция на постановчиците към многокомпонентен цялостен спектакъл), се явяват основния аналитичен материал за финалния анализ, генерализиращ принципите на оперното изкуство като интегрален художествен и естетически феномен, както и постулатите стоящи в основата на режисьорските интерпретативни постановъчни подходи, изкристализирали в авторския модел за анализ – алгоритъм за оценка на постановъчната методология на всяка оперна сценична реализация, предложен от кандидата.

ИЗВОДИ И ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Заклучителната част на този труд демонстрира перфектен, впечатляващо разгърнат квинтесенциален синтез на цялото научно изследване. Състои се от **Аналитичен обзор на**

изследването; Систематизация на основните изводи; Приноси (с 3 конкретизирани подраздела: Методологически приноси; Приложни приноси; Академически приноси); Научна новост на изследването; Перспективи за бъдещи изследвания; Заключение.

I. В „Аналитичен обзор на изследването“, кандидатът обобщава картината на своята приносна авторска периодизация, ситуирайки анализирани ключови оперни режисьори в исторически причинно-следствен континуум, като елементи от цялостното развитие на оперната режисура и оперното изкуство в България.

II. „Систематизация на основните изводи“. Тук Одажиев извежда методологически и естетически принципи на постановъчния процес в оперната режисура, като от субективния характер на анализирани режисьорски текстове, обособени в 17 специфични гледни точки, кандидатът идентифицира обективни елементи от оперния режисьорски инструментариум. Това от своя страна му дава „възможност за обобщение на основни проблеми на режисьорската интерпретация“ при сценичната реализация на оперната драматургия. Този параграф се явява и доказателство, че е възможно извеждането на „устойчива постановъчна парадигма и дефиниране на съвременните проблеми и перспективи пред националната оперна режисура“, както и очертаване на „нова област на изкуствоведско изследване – методологическо-практически проблеми на режисьорското изкуство в българския оперен театър“. Тези обективни постулати в постановъчната методология се явяват основа („валидна рамка“) за „приложно и педагогическо развитие“ на оперната режисура у нас.

III. Приносната част също е систематизирана в три смислово-понятийни равнини на разглеждане – Методологически приноси; Приложни приноси; Академически приноси. В тях кандидатът, ясно и прецизно описва личните си иновативни постижения в областта:

- a. **Методологически приноси** - научен модел за анализ на методологията на сценичната реализация в операта; иновативна методология за анализ на режисьорски текстове; модел за съпоставителен анализ на режисьорски интерпретации; модел за реконструкция на сценичното мислене; Реализиран интердисциплинарен подход между театрознание, музикознание и културология, с валенции за други синтетични изкуства.
- b. **Приложни приноси** - Създадена информационна и аналитична база; изведени критерии за оценка на режисьорската интерпретация; ръководство за съвременни оперни постановчици; валенции към приложение при създаване на

образователни програми, режисьорски ателиета и критическа публицистика; мост между теорията и практиката на оперната режисура.

- с. **Академически приноси** - нова област в изкуствоведското изследване – Методологическо-практически проблеми на режисьорското изкуство в българския оперен театър; Първа цялостна систематизация и анализ на оригиналните теоретични публикации на водещи български оперни режисьори (XX-XXI в.); Проследяване еволюцията на режисьорското мислене; Извеждане на нова периодизация на българската оперна режисура; Доказване на устойчива национална режисьорска школа; Изследване и аргументация на ролята на „пишещия режисьор“ в оперното изкуство.

Мога да заявя, че така посочените от кандидата иновативни постижения получават моята верификация, като значими научни приноси в областта на рецензираното научно изследване.

IV. **„Научна новост на изследването“** се явява генерална категоризация – „синтез на синтеза“ на приносите, събран в пет аспекта на научна иновативност на труда, в следващия параграф V. **„Перспективи за бъдещи изследвания“**, който от своя страна дава хоризонт на изследването, буквално и преносно, в четири посоки – в бъдещи: 1) Емпирични изследвания, 2) Изследване и анализ на сценични артефакти, 3) Сравнителни изследвания на българската режисьорска школа с други национални школи, 4) Изследвания към дигитални платформи и бази данни.

Всички те реализират едно силно ниво на научна устойчивост, като към тях, задължително трябва да се отбележи и *приложеният експериментален „Научен модел за анализ и описание на методологията на сценичната реализация в операта“ – с иконометрична оценъчна матрица и графична схема, носещи още по-силна приносна стойност и сериозна приложна перспектива.*

ЗАКЛЮЧЕНИЕТО, като *„Finale Grande“*, *репрезентира* ретроспективен анализ, перспективна рамка за бъдещи разработки, обогатяване на педагогическите програми, репертоарните политики, методологически възгледи и реален сценичен опит.

Синтезирайки казаното до тук, относно научните и научно-приложните постижения на дисертационния труд и неговия принос за науката и практиката, изкрystalизира извода, че **поставените от изследователя цели, и определените спрямо тях задачи са 100%**

изпълнени, като убедително може да се верифицира и достоверността на твърдението, че Дисертационната хипотеза – „систематичният анализ на теоретичните публикации на български оперни режисьори от началото на XX век до днес позволява да се изведе устойчива режисьорска методология, която отразява специфичния синтез между музикалното и сценичното в жанра и предлага модел за съвременна интерпретация на оперния репертоар в национален и европейски контекст“ – е доказателствено напълно потвърдена.

Представените ПУБЛИКАЦИИ КЪМ ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД са не по-малко впечатляващи.

- 1) За отбелязване е монографичният труд, **„Оперният канон и съвременната оперна режисура“**, София: ИК „Синема“, 2014. ISBN 978-954-2985-05-1.

Той е новаторски, подобно на настоящия труд, с изследването на темата за ролята на режисьора в оперното изкуство и спецификите в работата му с изпълнителя, различни от тези в драматичния театър. Разглежда утвърдената класическа жанрова естетика на оперното изкуство, както и специфичната му условност в контекста на интерпретативна роля на режисьора в оперния театър. Докосва се до опозицията *„Музикална драматургия (композиторски идеи)“* и *„Сценичната ѝ визуална материализация в постановъчното режисьорско решение“*. Като логично обхваща и *„постановъчните и педагогически принципи в режисьорска методология“* при работата с *„невеца–артист“*.

- 2) **The Influence of Psychological Realism and Epic Theatre on the Aesthetics of Opera Directing**

Влиянието на психологическия реализъм и епическия театър върху естетиката на оперната режисура

Текстът разглежда взаимодействието между психологическия реализъм и епическия театър в съвременната оперна режисура. Психологическият реализъм, вдъхновен от Станиславски, се фокусира върху емоционална автентичност и дълбочина на образа, докато епическият театър на Брехт използва отчуждение и символика, за да предизвика критическо мислене у публиката. Статията анализира как съчетаването на тези два подхода води до нови художествени средства, иновации в сценографията и по-задълбочено взаимодействие между изпълнители и зрители в съвременните оперни постановки.

3) The Aesthetic Phenomenon of Opera and the Stage Director's Approach to Interpretation

Естетическият феномен на операта и режисьорският подход към интерпретацията

Изследването анализира трансформациите в оперното изкуство в края на XX и началото на XXI век под въздействието на масовата култура и съвременната театрална режисура. Особено внимание се отделя на преминаването от традиционните оперни конвенции към драматургичен модел, фокусиран върху театралния реализъм, често за сметка на музикалната компонента. Навлизането на режисьори от драматичния театър в оперната сцена поражда интерпретации, които понякога нарушават композиторския замисъл и маргинализират вокалното изкуство. Постмодернистични естетически практики като еkleктика и деконструкция допринасят за фрагментацията на музикално-драматичната цялост. В заключение, изследването акцентира върху необходимостта от постигане на балансирано взаимодействие между музика и драма, основаващо се на задълбочено познаване на художествените принципи на оперния жанр.

4) The Psychotechnique Of The Opera Singer

Психотехниката на оперния певец

Статията подчертава значението на специализирана психофизическа подготовка за оперните изпълнители. Тя е ключова за изграждане на стабилни сценични навици, необходими при координацията на множеството елементи в оперното изкуство. Подготовката улеснява естественото и интегрирано изпълнение на ролята.

5) From Stage To Screen: Exploring Directorial Approaches On Adapting Musicals To Film

От сцената на екрана: режисьорските подходи при адаптиране на мюзикъли за киното

Изследването разглежда съвременната режисьорска практика при адаптирането на сценични мюзикъли за киното, като подчертава, че този процес често води до директен и механичен пренос от една форма на изкуство в друга. Предлага се усъвършенстване на режисьорските методи чрез интегриране на елементи от експерименталното и авторското кино. Освен това се застъпва идеята за създаване на режисьорска лаборатория, която да използва идеи от авангардни теории и практики, характерни за киното, театъра и музиката на XX век.

Текстът е задълбочен анализ на съвременните режисьорски подходи при адаптацията на сценичния мюзикъл в киноформат, като обръща внимание върху тенденцията към механичен пренос от сцената на екрана. В отговор на това се предлага усъвършенстване на адаптационните стратегии чрез въвеждане на методи, заимствани от експерименталното и авторското кино. В този контекст се аргументира необходимостта от създаване на специфичен режисьорски подход, който да функционира като междудисциплинарна платформа, обединяваща идеи и практики от авангарда на киното и театъра.

6) The Cinematic Convention Of The Film Musical: On Chicago By Rob Marshall

Кинематографичната специфика на музикалния филм: върху *Chicago* на Роб Маршал

Статията анализира спецификата на музикалния филм, като акцентира върху необходимостта от стилово и наративно единство, постигнато чрез използването на гротескна актьорска игра и визуално-метафоричен режисьорски език, включващ символика и поетични елементи. Подчертава се, че кинематографичният разказ в музикалния филм носи в себе си театрална основа, присъща на мюзикъла, която е неотменна част от жанровата му естетика.

7) The Tv Series As A Fairy Tale: Archetypes, Narrative Structure, And Cultural Resonance

Телевизионният сериал като приказка: архетипи, наративна структура и културен резонанс

Текстът анализира телевизионния сериал като модерна трансформация на приказния наратив, с акцент върху употребата на архетипни персонажи и традиционни сюжетни структури, препрочетени през призмата на съвременната културна среда. Сериалите често реинтерпретират митологични и приказни мотиви – героически пътувания, преодоляване на препятствия и нравствени уроци – като ги вписват в контекста на актуални социални реалности. Чрез тези универсални наративни формули телевизионният сериал успява да установи силна идентификационна връзка със зрителя, функционирайки като културно огледало, в което се отразяват обществени ценности, страхове и идеали.

В обобщение, представените **Публикации по темата на дисертационния труд** отговарят в качествено и съдържателно отношение на аналитичната дълбочина на труда – всяка със своята тематична проблематика. Като цяло, приложените публикации

свидетелстват за развитието на теоретичните търсения на кандидата, които, като логичен завършек на този етап, стигат до написването на настоящия хабилитационен текст. Показват устойчив интерес и възходящо развитие на кандидата, като научен изследовател и успешен практик.

От анализа на научното изследване и депозираните към него материали, ясно се вижда, че професионалната квалификация, биографичната справка на кандидата (професионална квалификация, творчески, научни, педагогически постижения), представения хабилитационен труд и приложените към него публикации по темата, си съответстват като ниво на компетенции, стойност и съдържание. **Това е неоспоримо доказателство за личното участие на кандидата в проведеното изследване и че формулираните приноси и резултати са негова лична заслуга.**

АВТОРЕФЕРАТЪТ е с обем 71 стр., коректно оформен, следва структурата и съдържанието на хабилитационния труд. Леко надвишава обичайните 35-50 стр., но като се вземе предвид внушителната съдържателна част на хабилитационния труд, излята в един причинно следствен континуум и нуждата от шесткратното му редуциране в качествено идентична, завършена съдържателна цялост, това надвишаване на обема, може да се приеме за пренебрежимо. Напълно отразява цялостния аналитичен поток, основните изводи, резултати и приноси. **Рефератът отговаря (качествено, структурно и съдържателно) на академичния стандарт.**

След изчитането на хабилитационния труд, усещането за удовлетвореност от научните качества на труда, няма как да съжителства със съдържателен недостиг, който би бил повод за важни критични бележки.

Научната стойност на настоящото изследване изисква той задължително да бъде издаден, но аз нямам съмнение в неговото бъдещо отпечатване.

Единствено, по повод бележка, направена още в началото във формално отношение, бих отбелязал една препоръка: При евентуално бъдещо оформяне на труда в електронна книга, да се вземе предвид нуждата от форматиране на заглавията и генериране на автоматично съдържание, което понастоящем, в основния текст и в автореферата липсва.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на

Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Резултатите от дисертационния труд показват, че доц. д-р Петър Одажиев **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност *Музикознание и музикално изкуство* като **демонстрира** качества и умения за провеждане на изследвания с получаване на оригинални и значими научни приноси.

Наукометричните показатели на кандидата покриват и надвишават минималните национални изисквания по ЗРАСРБ. С това те, заедно с всички останали хабилитационни материали, както и с дисертационните резултати, **напълно** съответстват на минималните национални изисквания, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Вследствие от гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, публикации към дисертационния труд, с постигнати резултати и приноси, и **КАТЕГОРИЧНО предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“** на доц. д-р Петър Одажиев в област на висше образование: 8. *Изкуство*, професионално направление 8.3. *Музикално и танцово изкуство*, научна специалност *Музикознание и музикално изкуство*.

22.07.2025 г.

гр. София

Рецензент:

Проф. д-р Велимир Велев